

Pseudorasbora parva

Synonyma: *Leuciscus parvus*, *Pseudorasbora parvus*, *Fundulus virescens*, *Pseudorasbora altipinna*, *Pseudorasbora depressirostris*, *Pseudorasbora fowleri*, *Pseudorasbora monstrosa*

České jméno: střevlička východní, hrouzkovec malý

Anglické jméno: Stone moroko

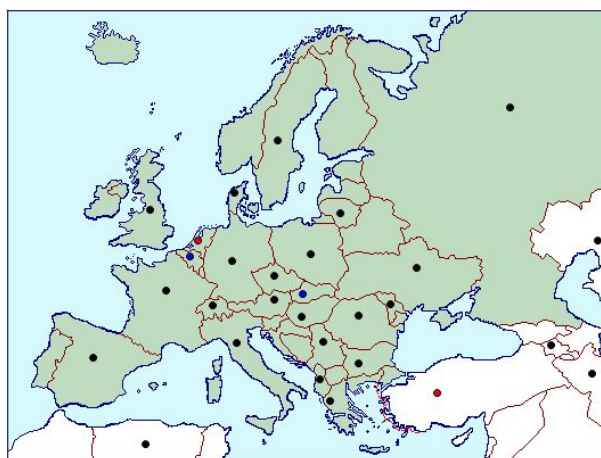
Čeleď: *Cyprinidae*

Obr. 1 Střevlička východní. Foto: Tomáš Görner

Původ: Východní Asie (Japonsko, Korea, Čína)

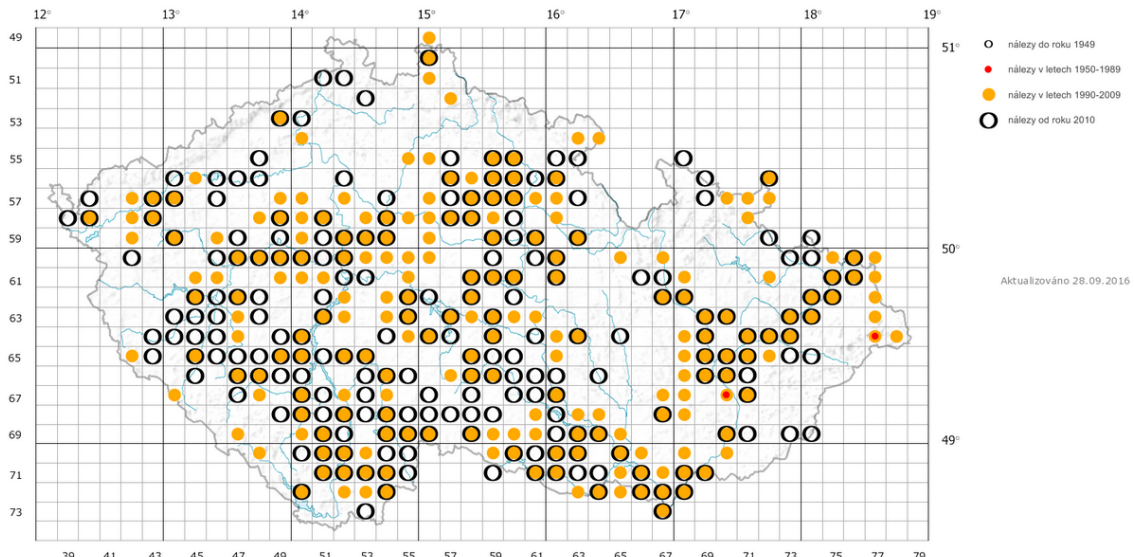
Sekundární rozšíření: Do Evropy byla střevlička zavlečena roku 1960 do Rumunska s plůdkem rostlinožravých ryb z Číny. Poté se šířila do okolních zemí, v roce 1974 již byla objevena na Slovensku v zaplavovaném mrtvém rameni Tisy. Přirozeným šířením i dovozem plůdku rostlinožravých ryb se dnes rozšířila do velké části Evropy.

● Plošné rozšíření ● Lokální rozšíření ● Přítomen (bez bližších inf.) ● Ojedinelý výskyt

Obr. 2 Střevlička východní v Evropě (www.cabi.org)

Rozšíření v ČR: Do ČR se střevlička dostala v letech 1981 – 1982 s plůdkem ryb z Maďarska, prvně byla zjištěna ve výlovehch na podzim 1982 na Jindřichohradecku a Znojemsku, dnes rozšířena na většinu území (zjištěna na 215 mapových čtvercích) a lze ji považovat za plně naturalizovanou, lokálně vykazuje invazní šíření. Údaje o početnosti z volných vod prakticky neexistují.

Obr. 3 Výskyt střevličky východní v ČR – nálezová databáze AOPK ČR

Cesty zavlečení: jako nežádoucí druh v dovážené násadě herbivorních ryb. V několika případech byla dovezena úmyslně a vypuštěna jako potrava pro dravé ryby či se s ní obchodovalo jako s akvarijní rybkou. Z nově osídlených lokalit se následně spontánně šíří.

Popis: drobná ryбка (8-11 cm) s protáhlým tělem, zaoblenými ploutvemi a vykrojenou ploutví ocasní. Má velmi malá ústa, dolní čelist je mírně delší než horní, vousky nemá. Šupiny jsou poměrně velké, postranní čára obsahuje 34-38 šupin a probíhá středem boků. Hrdlo je kryté šupinami. Hřbetní ploutev je krátká a umístěná nad břišními ploutvemi, řitní ploutev je také krátká a je posazena blíže k břišním než k ocasní ploutvi. Tělo je žlutozelené nebo nahnědlé, hřbet je tmavší, břišní výstelka je stříbřitá, taktéž i dolní část skřelí. Všechny šupiny mají na zadním okraji poloměsíčitou tmavou skvrnu. Především u mladých jedinců se po bocích táhne tmavý úzký pás. Ploutve jsou světle žluté, hřbetní většinou s příčným tmavým pruhem. V období tření samci ztmavnou do fialova.

Obr. 4 Mladí jedinci střevličky mají tmavý pruh na boku. Foto: Tomáš Görner

Obr. 5 Krátká hřbetní ploutev a poloměsíčitá skvrny na šupinách. Foto: Tomáš Görner

U nás osidluje slepá ramena řek, rybníky a jiné uzavřené nádrže a jejich spojovací soustavy. Žije v malých hejnech, zdržuje se u dna či v porostech vodní vegetace. V rybnících může vytvářet velmi početné populace (i přes 40 kg/ha). Plůdek střevličky je planktonofágní (perloočky), dospělci jsou především bentofágní (larvy hmyzu, vodní plži). Samec snůšku jiker hlídá.

Rizika: potravní konkurent a fakultativní parazit některých domácích druhů ryb. Potravně konkuruje plůdku ostatních ryb. Některé ryby se při soužití se střevličkou v prostředí hůře rozmnožují, díky tomu např. poklesla populace slunky obecné (*Leucaspis delineatus*) v Evropě. Střevlička se s ní totiž kříží, navíc je i hostitelem severoamerického parazita *Sphaerothecum destruens*, který zamezuje dostatečnému rozmnožování a zvyšuje úmrtnost. Patogen může představovat hrozbu i pro populace jiných evropských ryb. U střevličky byl popsán fakultativní parazitismus, kdy v kaprových rybnících poškozují kaprům ochrannou slizovou vrstvu na těle, což má pak za následek jejich zaplísňování.

Možnosti záměny: Může být zaměněna s juvenilními jedinci jiných kaprovitých ryb. Při určování si všímáme absenci vousků, počtu šupin v postranní čáře (do 39), vypouklého okraje hřbetní ploutve, horních, příčně umístěných úst. Dobrým určovacím znakem je u mladých jedinců obvykle zřetelný tmavý proužek podél těla, šupiny jsou lemované na zadním okraji poloměsíčitou skvrnou a u samců je v době tření nápadné fialové zbarvení (podélný tmavý pruh jim zaniká). Od podobné slunky (také s horními ústy) se liší zbarvením (slunka nemá podélný tmavý pruh podél těla), větším počtem šupin v postranní čáře (slunka má v postranní čáře jen 1-12 perforovaných šupin) a okrajem hřbetní ploutve (u slunky je tento okraj vykrojený).

Likvidace: Menší rybníky a jiné regulovatelné uzavřené nádrže lze vypustit, nechat vyschnout a vyvápnit. U větších rybníků (zvláště kde je malý spád dna) hrozí riziko přežití střevličky v drobných kalužích, je tedy potřeba kontrolovat. V rybnících lze dále střevličku prakticky zcela zlikvidovat nasazením obsádky okouna či candáta. V řekách střevličku prakticky regulovat nelze, možností je opět zvýšit početnost jejích predátorů.

Zdroje:

- Adámek Z., Sukop I. 2000: Vliv střevličky východní (*Pseudorasbora parva*) na parametry rybníčního prostředí. Biodiverzita ichtyofauny ČR, 3: 37-43.
- Andreou D., Arkush K.D., Guégan J.-F., Gozlan R.E. 2012: Introduced Pathogens and Native Freshwater Biodiversity: A Case Study of *Sphaerothecum destruens*. PLoS ONE 7(5): e36998. doi:10.1371/journal.pone.0036998
- Gozlan R.E., Beyer K. 2006: Hybridisatzion between *Pseudorasbora parva* a *Leucaspis delineatus*. Folia Zoologica 55: 53-60.
- Gozlan R.E., Andreou D., Asaeda T., Beyer K., Bouhadad R., Burnard D., Caiola N., Cakic P., Djikanovic V., Esmaeili H.R., Falka I., Golicher D., Harka A., Jeney G., Kováč V., Musil J., Nocita A., Povz M., Poulet N., Virbickas T., Wolter C, Tarkan A.S, Tricarico E, Trichkova T, Verreycken H., Witkowski A., Zhang CH, Zweimueller I and Britton J.R. 2010: Pancontinental invasion of *Pseudorasbora parva*: towards a better understanding of freshwater fish invasions. Fish and Fisheries 11: pp 315 – 340.
- Hanel L., Lusk S. 2005. Ryby a mihule České republiky. Rozšíření a ochrana, ČSOP Vlašim, 448 pp.
- Lusk S., Lusková V., Hanel L. 2011: Černý seznam nepůvodních invazivních druhů ryb České republiky. Biodiverzita ichtyofauny ČR, 7: 79-97.
- Musil M., Novotná K., Potužák J., Hůda J., Pechar L. 2014: Impact of topmouth gudgeon (*Pseudorasbora parva*) on production of common carp (*Cyprinus carpio*)– question of natural food structure. Biologia 69/12:1757-1769. Fact sheet – *Pseudorasbora parva* – From: Online Database of the European Network on Invasive Alien Species – NOBANIS, www.nobanis.org
<http://www.cabi.org/isc/datasheet/67983>

Autor: Tomáš Görner, AOPK ČR (tomas.gorner@nature.cz)

Vytvořeno: 15. 8. 2016